

**Strategia działania
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Kielcach
na lata 2013-2016**

1. Spis treści	2
2. Założenia do opracowania Strategii WFOŚiGW na lata 2013 – 2016	3
2.1. Podstawa prawna przygotowania Strategii	3
2.2. Założenia wynikające ze Wspólnej strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW	3
2.3. Synteza „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”	5
3. Cel strategiczny Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016	8
3.1. Zagadnienia ogólne	8
3.2. Wypełnienie misji celem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach	8
4. Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie świętokrzyskim	10
4.1. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim	10
4.1.1 Zagadnienia ogólne	10
4.1.2 Zasoby przyrodnicze	10
4.1.3 Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa	11
4.1.4 Gospodarka odpadami	11
4.1.5 Powietrze atmosferyczne	12
4.1.6 Odnawialne źródła energii	13
4.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie świętokrzyskim	13
4.3. Nadzwyczajne zagrożenia występujące w województwie świętokrzyskim	14
4.3.1 Powódzie	14
4.3.2 Susze	15
4.3.3 Inne zagrożenia naturalne	15
4.3.4 Poważne awarie przemysłowe	15
4.4. Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim	15
4.5. Stan wdrożenia prawa wspólnotowego w województwie świętokrzyskim	17
4.6. Dokumenty regionalne i krajowe	20
5. Kierunki wsparcia	21
5.1. Wsparcie w latach 2009-2012	21
5.2. Ocena potrzeb finansowania działań ochrony środowiska	28
5.2.1 Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	28
5.2.2 Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	29
5.2.3 Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	30
5.2.4 Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	31
5.2.5 Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska	31
5.2.6 Nowy okres programowania	32
6. Wskaźniki i efekty ekologiczne	33
7. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach	37
7.1. Analiza SWOT Funduszu	37
7.2. Instrumenty finansowe w latach 2013-2016	38
7.3. Polityka komunikacyjna	39
8. Finansowanie	40
9. Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i innymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej ...	41
10. Aktualizacja i ocena funkcjonowania Strategii	43

2. Założenia do opracowania Strategii WFOŚiGW na lata 2013 – 2016

2.1. Podstawa prawna przygotowania Strategii

Głównym zadaniem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.), zwanej dalej POŚ, jest finansowanie ochrony środowiska. Cel ten w szerokim ujęciu jest precyzowany w uchwalanej przez Radę Nadzorczą co 4 lata na podstawie art. 400h ust. 4 pkt. 1 Strategii, wynikającej ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016, zwana dalej Strategią, definiuje najważniejsze cele i zadania stojące przed Funduszem w najbliższych latach. Jest dokumentem otwartym – opracowywane zasady, kryteria i kierunki działań będą dostosowywane do obowiązującego prawodawstwa i stanowionej przez samorząd województwa świętokrzyskiego polityki ekologicznej. Uszczegółowienie głównych kierunków działań Strategii stanowić będzie aktualizowana corocznie lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania w poszczególnych latach.

2.2. Założenia wynikające ze Wspólnej strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW¹

„Wspólna strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku”, zwana dalej Wspólną Strategią, wyznacza ogólne kierunki wspólnej działalności i współpracy Funduszy dla finansowego wspierania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Na podstawie analizy trendów rozwojowych w perspektywie Wspólnej Strategii sprecyzowano wnioski, zgodnie z którymi:

- 1) w pierwszej kolejności występuje konieczność spełnienia zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego i prawa pochodnego UE,
- 2) priorytetem do roku 2020 będzie przejście na niskoemisyjną gospodarkę i efektywne korzystanie z zasobów mając na uwadze zagrożenia wynikające ze zmian klimatu,
- 3) w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 najwięcej środków UE zostanie przeznaczonych na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, badania i działania innowacyjne, na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, jak również na działania związane z rozwojem obszarów miejskich,
- 4) dominować będzie terytorialne podejście do polityki rozwoju.

Zgodnie ze Wspólną Strategią w perspektywie strategicznej do 2020 r. system Funduszy współpracujących wzajemnie oraz z interesariuszami ochrony środowiska, ma skutecznie i elastycznie wspierać swoich beneficjentów w realizacji wysokiej jakości

---

¹ Na podstawie „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020”

przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, stale podnosząc efektywność swoich działań.

Dla realizacji tej wizji określona została misja Funduszy: „**Skutecznie wspieramy działania na rzecz ochrony środowiska**”, doprecyzowana celem generalnym, którym jest „**poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku**”.

Dążąc do realizacji określonej we „Wspólnej Strategii...” misji oraz celu generalnego, w dokumencie tym sformułowano cztery priorytety współdziałania w zakresie merytorycznego obszaru działania Funduszy:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
  - 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
  - 3) ochrona atmosfery,
  - 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- przy uwzględnieniu obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanego w ustawie POŚ, które dotyczą m.in. monitoringu środowiska, zadań z zakresu przeciwdziałania awariom i zagrożeniom środowiska, ochrony przed hałasem.

Realizacja każdego z tych priorytetów odbywać się będzie poprzez osiągnięcie sprecyzowanych we Wspólnej Strategii celów szczegółowych, ukierunkowanych w głównej mierze na przyspieszenie wdrażania bądź spełnienie warunków określonych w istniejących bądź projektowanych dokumentach, mających na celu poprawę stanu środowiska.

Ich wypełnienie następować będzie poprzez realizację w każdym z priorytetów następujących celów horyzontalnych:

- 1) wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego,
- 2) dążenie do wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- 3) stymulowanie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce m.in. poprzez wspieranie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, ekoinnowacyjności, niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenia warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,
- 4) promowanie zachowań ekologicznych, działań i przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Z uwagi na fakt, że wiele dokumentów strategicznych krajowych i regionalnych istotnych dla określenia celów działalności jest na etapie programowania, Wspólna Strategia dopuściła modyfikacje i nieznaczne zmiany akcentów wśród celów poszczególnych priorytetów.

W zakresie optymalizacji współpracy Funduszy ukierunkowanej na realizację celu generalnego i priorytetów środowiskowych, zdefiniowanych zostało dziesięć działań zgrupowanych w ramach czterech perspektyw strategicznych:

- 1) w perspektywie „Finanse” wskazano dwa działania:
  - a) elastyczne dostosowywanie form i zasad dofinansowania oraz zakresu i kierunków wsparcia Funduszy do potrzeb odbiorców dofinansowania, uwarunkowań zewnętrznych oraz do własnych możliwości finansowych,
  - b) wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami,

- 2) w perspektywie „Beneficjenci” również sprecyzowano dwa działania:
  - a) udoskonalanie relacji z beneficjentami poprzez konsultacje proponowanych rozwiązań, szkolenia i badanie satysfakcji beneficjenta,
  - b) rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów,
- 3) w perspektywie „Procesy wewnętrzne” wyszczególniono trzy działania:
  - a) wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników,
  - b) wspólna działalność informacyjna i promocyjna systemu Funduszy,
  - c) budowa i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji,
- 4) w perspektywie „Innowacje, wyzwania, rozwój” określono trzy działania:
  - a) adaptacja systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk i instrumentów finansowych UE oraz udział systemu w tym wdrażaniu,
  - b) reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia,
  - c) wspólne działania Funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej.

Wspólna Strategia zakłada, że w każdym priorytecie środowiskowym muszą być jednocześnie osiągnięte wyznaczone cele dotyczące poszczególnych perspektyw strategicznych. Jednocześnie Wspólna Strategia określa zadania i narzędzia wspierające realizację działań, z uwzględnieniem wykonawcy zadania, a także przedmiotu, formy, częstotliwości i wskaźników monitoringu - bezpośrednich na poziomie działań i sumarycznych na poziomie perspektyw.

Jednocześnie w każdej z perspektyw opisane zostały kierunki zmian, jakie powinny zachodzić w systemie w wyniku realizacji danych działań.

2.3. Synteza „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”²

W latach 2009-2012 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach zaplanował wspieranie przedsięwzięć wynikających z realizacji celów określonych w polityce ekologicznej państwa i województwa świętokrzyskiego poprzez wspomaganie finansowe zadań w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, spójnych z listami przedsięwzięć priorytetowych, w formie preferencyjnych pożyczek, dotacji i przekazania środków finansowych, a także dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów.

„Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012” zdefiniowała najważniejsze cele i zadania stojące w tym okresie przed Funduszem. Zgodnie z tym dokumentem najistotniejsza kwestia to współfinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych w poszczególnych dziedzinach przy udziale środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi. Stąd określono **misję jako pomoc jednostkom samorządu terytorialnego, instytucjom publicznym, przedsiębiorstwom i organizacjom społecznym w finansowaniu i wdrażaniu działań służących ochronie środowiska, zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa i Traktatem Akcesyjnym.**

Dążąc do realizacji misji Fundusz sformułował cztery cele strategiczne:

---

² Na podstawie „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012”

- 1) aktywny udział w procesie wypełniania zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego w celu uzyskania zakładanych efektów ekologicznych,
- 2) priorytetowe wspomaganie przedsięwzięć dofinansowywanych środkami bezzwrotnymi pochodzącymi z Unii Europejskiej poprzez współudział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego,
- 3) działania w zakresie racjonalnego wykorzystania posiadanych środków w celu maksymalizacji efektów ekologicznych,
- 4) edukacja ekologiczna na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Na lata 2009-2012 założono finansowe wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, których celem jest:

- 1) zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń,
- 2) ograniczenie emisji,
- 3) zamykanie obiegów materiałów i surowców, odzysk z odpadów substancji, materiałów lub energii oraz ich gospodarcze wykorzystanie,
- 4) zintegrowane podejście do ograniczenia i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń,
- 5) zmniejszenie energochłonności gospodarki oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Jako cel nadrzędny przyjęto cel zgodny z celem nadrzędnym sformułowanym w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”: **zrównoważony rozwój województwa, w którym środowisko przyrodnicze i jego ochrona mają znaczący wpływ na przyszły charakter tego obszaru i równocześnie wspierają jego rozwój gospodarczy i społeczny.**

Jednocześnie sformułowano szereg celów pośrednich – priorytetów w ramach poszczególnych dziedzin, przy uwzględnieniu założenia, że przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania Fundusz będzie analizował ich efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

W Strategii na lata 2009-2012 założono, że podział środków Funduszu Ochrony będzie działaniem zgodnym z Polityką Ekologiczną Państwa, „Narodowym Programem Rozwoju” i „Programem Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019” oraz dyrektywami Unii Europejskiej.

Polityka finansowa w Strategii na lata 2009-2012 ukierunkowana została na realizację długofalowych zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych oraz traktatu akcesyjnego. Założono, że Fundusz nie będzie dążył do minimalizacji wolnych środków na koniec roku w przypadku, gdy z planów wynikać będzie, że przejściowo wolne środki mogą i powinny być zaabsorbowane w latach następnych.

W celu jak najpełniejszego wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, a zarazem jak najlepszego wypełnienia misji, przyjęto, że w pierwszej kolejności będą dofinansowywane środowiskowe projekty inwestycyjne i działania realizowane z udziałem środków UE, w szczególności objęte Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnym Programem Operacyjnym. Założono, że działania Funduszu będą służyły zapewnieniu wkładu finansowego dla realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowego Planu Gospodarki Odpadami oraz innych programów objętych regulacjami ustawowymi zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa. Jednocześnie dla zapewnienia harmonijnej realizacji zadań określonych w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, nie przewidzianych

do dofinansowania ze środków UE, wskazano, że część środków finansowych będzie przeznaczana również na te cele.

Politykę finansową na lata 2009-2012, spójną z założeniami przyjętymi dla osiągnięcia celów określonych w Strategii na ten okres, oparto na trzech podstawowych elementach:

- 1) założeniu wzrostu zasobów finansowych Funduszu poprzez coroczny wzrost funduszu własnego,
- 2) dążeniu do koncentracji pomocy finansowej na przedsięwzięcia i kierunki określone w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego”,
- 3) dążeniu do wypracowania procedur pozwalających realizować zasadę racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi poprzez zastosowanie instrumentów skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Jednocześnie założono, że realizacja tych elementów odbywać się będzie odpowiednio poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania w strukturze finansowania przedsięwzięć proporcji pożyczek, dotacji i dopłat do odsetek do ogółu wydatków na poziomie: pożyczki 80 % $\pm$ 5 %, dotacje 15 % $\pm$ 5 %, dopłaty 5 % $\pm$ 2 %, a także założenie rozwoju mechanizmu zwiększania nakładów na ochronę środowiska poprzez dopłaty do odsetek od preferencyjnych kredytów bankowych w ramach wsparcia publicznego z zastosowaniem przepisów o pomocy publicznej,
- 2) prowadzenie gospodarki finansowej w sposób zapewniający jak najpełniejsze wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, ujętych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko oraz w Regionalnym Programie Operacyjnym, z uwzględnieniem wymogów ustawy POŚ,
- 3) doskonalenie i ujednocianie w skali kraju procedur uzależniających w większym stopniu wybór zadań do dofinansowania oraz formy wsparcia finansowego od efektu ekologicznego, nakładów inwestycyjnych oraz ekonomicznej wartości teraźniejszej netto projektu inwestycyjnego wynikającego z realizacji lub zaniechania realizacji przedsięwzięcia.

W Strategii na lata 2009-2012 założono, że poza środkami własnymi Fundusz będzie poszukiwał innych źródeł finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i wspierał działania inwestorów na rzecz pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych zarówno krajowych jak i zagranicznych, w tym kontynuację współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz bankami.

3. Cel strategiczny Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2013-2016

3.1. Zagadnienia ogólne

Strategia ma na celu określenie kierunków działania Funduszu w najbliższych latach, zarówno w kontekście najważniejszych celów i zadań z zakresu merytorycznego obszaru działania, jak i w kontekście rozwoju Funduszu jako **instytucji** współfinansującej projekty z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Strategia jest dokumentem otwartym – opracowywane na jej podstawie dokumenty będą dostosowywane do obowiązującego prawodawstwa i stanowionej przez samorząd województwa świętokrzyskiego polityki ekologicznej. Uszczegółowieniem kierunków działalności w zakresie merytorycznego obszaru działania będzie aktualizowana corocznie lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania ze środków Funduszu.

Założenia Strategii wynikają ze „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016”, przy uwzględnieniu faktu, że wiodącą strategią dla Wspólnej Strategii jest **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020**, w której Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację określonych w niej działań.

Mając na uwadze powyższe, a także uwzględniając przeznaczenie środków Funduszu na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa oraz na współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przyjęto **misję** określoną we Wspólnej Strategii:

Skutecznie wspieramy działania na rzecz ochrony środowiska.

3.2. Wypełnienie misji celem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

Realizując misję Fundusz sformułował **cel strategiczny**, jakim jest:

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie świętokrzyskim.

Cel ten realizowany będzie w ramach pięciu priorytetów:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- 3) ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- 5) inne działania ochrony środowiska,

z uwzględnieniem działań służących:

- 1) realizacji procesu wypełniania zobowiązań środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem wynikających z Traktatu Akcesyjnego w celu uzyskania zakładanych efektów ekologicznych,
- 2) priorytetowemu wspomaganiu przedsięwzięć dofinansowywanych środkami bezzwrotnymi pochodzącymi z Unii Europejskiej poprzez współudział w zapewnieniu niezbędnego wkładu krajowego w celu jak najpełniejszego wykorzystania środków pochodzących z UE,
- 3) maksymalizacji efektów ekologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnego wykorzystania posiadanych środków na stymulowanie prośrodowiskowego wzrostu gospodarczego województwa świętokrzyskiego,
- 4) wspieraniu zintegrowanego podejścia do ograniczenia i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń,
- 5) pomocy w realizacji zmniejszenia energochłonności gospodarki oraz wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- 6) promowaniu przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych,
- 7) wspieraniu edukacji ekologicznej, mającej na celu kształtowanie proekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa upowszechniających ideę zrównoważonego rozwoju.

Strategia zakłada wsparcie realizacji wskazanych wyżej priorytetów z uwzględnieniem celów szczegółowych w czterech perspektywach, poprzez działania, służące usprawnieniu funkcjonowania Funduszu.

Realizację zadań zakłada się w ramach perspektyw przejętych ze Wspólnej Strategii:

- 1) Finanse,
- 2) Beneficjenci,
- 3) Procesy wewnętrzne,
- 4) Innowacje, wyzwania, rozwój.

Działania winny być odzwierciedleniem wspólnych dążeń wskazanych we Wspólnej Strategii i monitorowanych w ramach jej realizacji. W zakresie realizacji Strategii Funduszu będą one w miarę potrzeb na bieżąco doprecyzowywane.

4. Diagnoza stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie świętokrzyskim

4.1. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim³

4.1.1. Zagadnienia ogólne

Województwo świętokrzyskie jest jednym z 16 województw Polski, położonym w środkowo-wschodniej części Polski na obszarze Wyżyny Kieleckiej (część środkowa i północno-wschodnia województwa), Niecki Nidziańskiej (część południowa) i Wyżyny Przedborskiej (część północno-zachodnia).

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się mocnym zróżnicowaniem pod względem klimatycznym. Wysokość bezwzględna terenu, rzeźba terenu, a także warunki fizyczne podłoża wpłynęły na występowanie fragmentów pięciu regionów klimatycznych. Lokalny biegun klimatyczny różnicujący warunki pomiędzy centralną częścią województwa a rejonami brzeżnymi to Góry Świętokrzyskie. Występuje tu duża i urozmaicona baza surowców mineralnych.

Należy zaznaczyć, że region jest jednym z najbardziej atrakcyjnych w kraju z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego.

4.1.2. Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną stanowi 64,5% ogólnej powierzchni województwa (pierwsze miejsce w kraju). System ochrony przyrody złożony jest m.in. z 1 parku narodowego (Świętokrzyski Park Narodowy – pow. 76,26 km²), zajmującego 0,7% powierzchni województwa, 9 parków krajobrazowych wchodzących w skład Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych (w tym 1 położony częściowo na terenie województwa świętokrzyskiego), 72 rezerwatów przyrody, 21 obszarów chronionego krajobrazu.

Mając na uwadze ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory na terytorium województwa świętokrzyskiego utworzono 2 obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) i 38 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty - projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską. Obszary Natura 2000 stanowią ok. 13,6 % ogólnej powierzchni województwa.

Należy też zauważyć, że na terenie województwa występuje bardzo bogata, zróżnicowana i unikatowa szata roślinna, w tym rzadkie okazy roślinności: stepowej, górskiej, bagiennej oraz jedyne w Polsce centralnej zbiorowiska słonorośli, a także rzadkie i chronione gatunki zwierząt, w tym szczególnie zagrożone w skali kraju i Europy. Najcenniejsze przyrodniczo obszary województwa, odznaczające się największą bioróżnorodnością, pełnią funkcję węzłów ekologicznych:

- 1) o randze międzynarodowej (obszar świętokrzyski, obszar buski i obszar środkowej Wisły),
- 2) o randze krajowej (obszar przedborski, obszar cisowsko-orłowiński, obszar nidziański, obszar miechowski).

Występujące elementy środowiska przyrodniczego na terenie województwa uzupełniają tereny pokryte lasami. Wskaźnik leśistości wynosi 27,9 % (dla Polski w roku 2010 wynosił 29,2 %, a dla Europy 30 %). Na skutek oddziaływania zanieczyszczeń powietrza – gazów i pyłów – ok. 90 % powierzchni lasów w regionie znajduje się w I strefie tzw. uszkodzeń słabych.

---

³ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, z uwzględnieniem projektu jego aktualizacji, z ujęciem danych RDOŚ i danych GUS, a także raportu „Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010” (Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych) oraz Aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 - Diagnoza stanu województwa świętokrzyskiego – opracowanie eksperckie i Synteza diagnozy stanu województwa świętokrzyskiego (projekty opracowań wg stanu na dzień 29 lipca 2012 r.)

4.1.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa

Województwo świętokrzyskie posiada niezbyt duże zasoby wodne, zarówno powierzchniowe, jak i podziemne.

Pomiary prowadzone w roku 2010 w ramach monitoringu operacyjnego wykazały w większości umiarkowany (III klasy), stan lub potencjał ekologiczny wód. Nie stwierdzono obecności wód I i V klasy, tj. o bardzo dobrym lub złym stanie lub potencjale ekologicznym. Stan chemiczny wód oceniono w zdecydowanej większości poniżej dobrego.

W porównaniu do lat poprzednich nie wystąpiła wyraźna tendencja poprawy jakości wód powierzchniowych. Spowodowane to jest m.in. ciągłymi niedostatkami lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Na zasobach wód powierzchniowych opiera się głównie zaopatrzenie w wodę na cele przemysłowe.

Zasoby wód podziemnych zalegają nierównomiernie. Najtrudniejsze warunki hydrogeologiczne znajdują się w obrębie Gór Świętokrzyskich oraz w południowo-wschodniej części województwa, gdzie występują tereny bezwodne. Należy jednak wskazać, że wody podziemne na terenie województwa świętokrzyskiego generalnie charakteryzują się dobrą jakością. Przeprowadzone w 2010 roku w ramach monitoringu diagnostycznego badania wykazały w większości wodę zadowalającej jakości (III klasa). W porównaniu do roku 2009 wzrósł udział wód dobrej (klasy II) i złej (klasy V) jakości.

Na zasobach wód podziemnych opiera się głównie zaopatrzenie w wodę dla potrzeb socjalno-bytowych.

Na obszarze Niecki Nidziańskiej znajdują się wody mineralne o właściwościach leczniczych.

Istotnym elementem, mającym wpływ na stan środowiska jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. W tym zakresie należy wskazać na przyrost długości sieci wodociągowej w latach 2007-2010 o 613,74 km. Na koniec roku 2010 z sieci wodociągowej korzystało 92 % ludności województwa. W zakresie sieci kanalizacyjnej również odnotowano przyrost jej długości – w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych – tylko w 2010 roku o 314,9 km. Wskaźniki skanalizowania gmin wykazują jednak duże różnice pomiędzy ośrodkami miejskimi a terenami wiejskimi od 92 % do 16,2 % skanalizowania.

Na terenach nieskanalizowanych gospodarstwa domowe korzystają bądź to ze zbiorników bezodpływowych obsługiwanych przez tabor asenizacyjny (4,2 %), bądź z przydomowych oczyszczalni ścieków (0,3%). Część ścieków (6,8 %) jest jednak nadal odprowadzana do środowiska bez oczyszczenia.

4.1.4. Gospodarka odpadami

Głównym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w województwie świętokrzyskim jest ich deponowanie na składowiskach. W wyniku wdrożenia przez wszystkie gminy programu mającego na celu odbiór niesegregowanych odpadów komunalnych, z tej formy korzystało prawie 90 % mieszkańców. Selektywną zbiórką objęto około 57 % mieszkańców regionu.

W celu zmniejszenia efektywności ładunku odpadów realizowaną gospodarkę odpadami należy udoskonalać i dążyć do likwidacji tzw. „dzikich składowisk”, które wciąż jeszcze stanowią znaczący problem w województwie.

Należy też wskazać, że w regionie rozwija się zbiórka odpadów ulegających biodegradacji, wdrożono system selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Prowadzona jest też zbiórka odpadów budowlanych oraz pozostałych odpadów, tj.: żużli i popiołów, gleby i ziemi, odpadów z czyszczenia ulic, itp. Funkcjonują też Gminne Punkty Zbierania Odpadów Niebezpiecznych. Dzięki ich działalności zbierano zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, odpady zawierające

azbest, chemikalia domowe i ogrodowe, kleje i farby, rozpuszczalniki, lekarstwa, płyny chłodnicze, zużyte baterie i akumulatory, opakowania po środkach niebezpiecznych oraz oleje odpadowe.

Problemem w zakresie gospodarki odpadami jest zbyt powolny proces tworzenia regionalnych zakładów gospodarki odpadami. Ponadto elementem mogącym wpływać na stan środowiska jest bardzo powolny przebieg rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych. Istotną kwestią jest też niewystarczająca działalność edukacyjno-informacyjna, która ma wpływ na postępowanie z odpadami.

4.1.5. Powietrze atmosferyczne

Województwo świętokrzyskie jest jednym z najczystszych ekologicznie obszarów Polski i kwalifikuje się do obszarów o niskiej intensywności emisji zanieczyszczeń do powietrza. Według danych GUS za 2010 rok region pod względem emisji pyłów zajmował dziesiąte miejsce w Polsce, natomiast pod względem emisji gazów szczególnie uciążliwych był na siódmym miejscu. Wielkość emisji pyłowej stopniowo maleje (w ciągu ostatnich czterech lat nastąpił spadek emisji pyłów przez zakłady o ok. 27 %) i jest w bardzo dużym stopniu związana z lokalizacją zakładów przemysłowych, w związku z czym rozkład emisji na obszarze województwa jest mocno zróżnicowany. Emisja zanieczyszczeń gazowych ulegała wahaniom, ostatecznie według danych z 2010 r. odnotowuje się jej wzrost w stosunku do roku 2007 o ok. 10,6 %. Największe ilości zanieczyszczeń pyłowych i gazowych emitowane są na terenie powiatu staszowskiego. Łącznie w regionie funkcjonuje 77 zakładów szczególnie uciążliwych, które emitują zanieczyszczenia gazowe z dwutlenkiem węgla (tylko 6 z nich posiada urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych) oraz zanieczyszczania pyłowe (na 73 emitentów - 63 posiada instalacje do redukcji zanieczyszczeń). Należy jednak wskazać, że w ostatnich latach największe przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim poczyniły poważne kroki w celu ograniczenia emisji szkodliwych substancji do powietrza atmosferycznego.

Odrębnym elementem jest emisja niska zanieczyszczeń powietrza z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, opalanych węglem bardzo złej jakości. Wielkość tej emisji wynosi od kilku procent na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej do kilkunastu, a nawet kilkadziesiątu na obszarach nie objętych centralnymi systemami ciepłowniczymi. Wielkość emisji charakteryzuje się sezonowością i jest bardzo trudna do opomiarowania. Największe ilości zanieczyszczeń ze źródeł niskiej emisji pochodzą z terenu powiatów kieleckiego, jędrzejowskiego, starachowickiego i koneckiego, a najmniejsze z kazimierskiego, pińczowskiego i włoszczowskiego.

Istotny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w województwie świętokrzyskim ma niewątpliwie komunikacja samochodowa (zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych), a także emisja zanieczyszczeń pochodząca z ościennych województw, w szczególności ze śląskiego i małopolskiego.

Coraz bardziej dostrzegalnym problemem jest zanieczyszczenie środowiska hałasem, gdyż na jego szkodliwe działanie narażone są coraz większe grupy mieszkańców, przede wszystkim miast oraz miejscowości sąsiadujących z drogami o dużym nasileniu ruchu pojazdów.

Zostały podjęte czynności naprawcze w zakresie poprawy jakości powietrza w województwie, jednak w najbliższych latach konieczne jest podejmowanie dalszych działań służących ograniczeniu emisji pyłowej i gazowej, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia emisji zanieczyszczeń przez podmioty gospodarcze oraz zmniejszenia emisji ze źródeł liniowych. Podstawę tych działań mogą stanowić realizowane programy ochrony powietrza. Niezbędna jest też poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców w tym zakresie.

4.1.6. Odnawialne źródła energii

W województwie świętokrzyskim istnieją średnio korzystne warunki wykorzystania energii odnawialnej, co w konsekwencji utrudnia osiągnięcie wskaźników przyjętych dla kraju (10 % w 2014 roku, a 15 % w 2020 roku udziału energii, pochodzącej z tych źródeł, w bilansie energii pierwotnej).

Duże szanse rozwoju ma energetyka oparta o źródła wykorzystujące energię słoneczną – głównie do celów grzewczych, ale też do produkcji energii elektrycznej. Aktualnie z tego rodzaju energii korzystają w głównej mierze inwestorzy indywidualni, chociaż coraz częściej sięgają po nie samorządy.

W zakresie wód geotermalnych występujących na terenie województwa świętokrzyskiego, ich zastosowanie do celów grzewczych ze względu na niskie temperatury wymaga zastosowania wysoko nakładowych pomp ciepła, a także współpracy z kotłowniami konwencjonalnymi dla ogrzewania wody sieciowej przy niskich temperaturach. Niemniej podejmowane będą próby wykorzystania wód termalnych do ogrzewania basenów.

Województwo świętokrzyskie jest uznawane za średnio zasobne w wiatr, toteż energia wiatrowa nie będzie wykorzystana na całym jego terenie. Najkorzystniejsze ku temu warunki znajdują się w północnej i północno-wschodniej części regionu i tam są podejmowane próby wykorzystania tego źródła energii.

Również rozwój energetyki wodnej będzie miał mniejsze znaczenie ze względu na niekorzystne warunki.

Rolniczy charakter województwa natomiast sprzyja wykorzystaniu biomasy na podobnym poziomie w obrębie całego regionu.

W latach 2011-2019 budowę instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii zaplanowało na swoim terenie 16 gmin.

4.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie świętokrzyskim⁴

Województwo świętokrzyskie należy do najmniej zaludnionych i zurbanizowanych regionów w kraju. Zajmuje powierzchnię 11.711 km² (około 3,7 % powierzchni Polski - 15. miejsce w kraju) i z końcem 2010 roku było zamieszkiwane przez 1.266.014 osób. Gęstość zaludnienia jest niska - na 1 km² przypada 108 osób (11. miejsce w kraju) i bardzo zróżnicowana przestrzennie. Wyraźnie wyższą gęstością zaludnienia i współczynnikiem urbanizacji charakteryzuje się podregion kielecki – 154 osoby na 1 km², podczas gdy w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim o wyraźnie rolniczym charakterze – 74 osoby na 1 km², a w najslabiej zaludnionym powiecie włoszczowskim – 51 osób na 1 km².

W województwie świętokrzyskim obserwowane są procesy depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa. W latach 2000-2010 ogólna liczba mieszkańców spadła o 2,8 %. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS spadek liczby ludności będzie się utrzymywał, a jego dynamika, szczególnie w miastach, wzrośnie. Szacuje się, że w 2020 roku zaludnienie w miastach spadnie o 8 %. Największy spadek zaludnienia spodziewany jest w Kielcach i powiecie skarżyskim (8,7 %), a przyrost tylko w powiecie kieleckim (4,4 %).

Na ubytek rzeczywisty w województwie składa się niski poziom urodzeń, a także ujemne saldo migracyjne. Według prognozy demograficznej będą się one utrzymywały.

Poziom zasobności ekonomicznej mieszkańców województwa świętokrzyskiego, mimo sukcesywnej poprawy pozostaje niski. W 2010 roku region pod względem zarówno dochodów

---

⁴ Na podstawie Aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 - Diagnoza stanu województwa świętokrzyskiego – opracowanie eksperckie i Synteza diagnozy stanu województwa świętokrzyskiego (projekty opracowań wg stanu na dzień 29 lipca 2012 r.), z uwzględnieniem danych GUS

jak i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych plasował się na 14. miejscu w kraju. Sytuacja ta jest ściśle powiązana ze strukturą dochodów w regionie. Istotnym źródłem utrzymania są tu świadczenia społeczne, w szczególności emerytury (31,4 %). Zaznaczają się jednak pozytywne zmiany w tym zakresie – wzrasta udział źródeł zarobkowych, w tym głównie dochodów z pracy najemnej i pracy na własny rachunek.

Na stosunkowo niski poziom dobrobytu ekonomicznego w województwie wskazuje również niższe niż średnie w kraju wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania, jak np. komputery, zmywarki do naczyń, zestawy kina domowego. Zauważalna jest jednak poprawa w tym względzie. Nieco wyższe niż średnie w kraju jest natomiast wyposażenie gospodarstw w samochody osobowe. Stosunkowo korzystnie przedstawia się sytuacja mieszkaniowa. Na 1 mieszkańca województwa przypadają 24 m² powierzchni mieszkania, podczas gdy w kraju 24,9 m².

Wskaźnik zatrudnienia w regionie nie odbiega od średniej krajowej. W 2010 roku pracowało 59 % osób w wieku 15-64 lat. W stosunku do roku 2000 udział osób zatrudnionych wzrósł o 4 %. Wskaźnik zatrudnienia jest wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (odpowiednio 64,1 % i 53,7 %), w czym również województwo nie odbiega od średniej krajowej. Warto jednak wskazać, że w ostatnim dziesięcioleciu poziom zatrudnienia kobiet w województwie świętokrzyskim był nieco wyższy niż średni w kraju. Na uwagę zasługuje też wyraźny wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W 2010 roku osiągnął on wartość 28,7 %, podczas gdy w kraju 20,5 %.

W regionie utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego. W 2010 roku zarejestrowani bezrobotni stanowili 15,2 % aktywnych zawodowo, co plasuje województwo na 11. miejscu w kraju. W ostatnich latach zauważalny jest jednak wyraźny spadek poziomu bezrobocia długotrwałego, zbliżając się do średniego poziomu w kraju. Wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby słabo wykształcone.

Podobnie jak w kraju, w województwie świętokrzyskim istotną kwestią są utrzymujące się problemy z wejściem na rynek pracy ludzi młodych w wieku 25-34 lat. W 2010 roku stanowiły one 31,2 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w kraju 29,2 %).

4.3. Nadzwyczajne zagrożenia występujące w województwie świętokrzyskim⁵

4.3.1. Powodzie

Województwo świętokrzyskie jest jednym z pięciu województw w Polsce najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Główną ich przyczyną są wezbrania roztopowe w okresie wczesnowiosennym, a także wezbrania opadowe w okresie letnim. Największym zagrożeniem dla województwa świętokrzyskiego są wylewy Wisły spowodowane opadami występującymi na Podkarpaciu, w Beskidach i w Tatrach, które wywołują wezbrania prawostronnych dopływów Wisły, a w konsekwencji tzw. cofkę przy ujściu jej lewostronnych dopływów: Nidy, Czarnej Staszowskiej, Koprzywianki, Opatówki, Kanału Strumień i Kamiennej. Zagrożenia występują także w paśmie Gór Świętokrzyskich, gdzie intensywne opady atmosferyczne i gwałtowne rozopy wiosenne powodują wezbrania rzek i strumieni górskich w rejonie źródeł Bobrzy, Lubrzanki i Kamionki oraz na terenie Łysogór. W wyniku powodzi mającej miejsce na terenie województwa świętokrzyskiego w 2010 r. ucierpiało 14 gmin (z czego największe straty poniosły Dwikozy, Sandomierz i Połaniec).

---

⁵ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, z uwzględnieniem projektu jego aktualizacji oraz pism wynikających ze współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej

4.3.2. Susze

Większa częstotliwość susz na terenie kraju jest wynikiem obserwowanych w ostatnich latach zmian klimatycznych. W Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej warunki meteorologiczne powodujące suszę są określane za pomocą Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW). Badania prowadzone w 2011 roku przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy nie wykazały przekroczeń wartości progowych KBW na terenie województwa świętokrzyskiego. Analiza sytuacji hydrologicznej z ostatnich lat wskazuje, że najbardziej narażona na występowanie suszy jest północno-wschodnia część województwa. Susze o znamionach klęski żywiołowej występowały tam w latach 2003 i 2006.

4.3.3. Inne zagrożenia naturalne

Zmiany pogodowe powodują występowanie nieprzewidywalnych zjawisk naturalnych, stwarzających zagrożenia dla środowiska. W ostatnim okresie na terenie województwa świętokrzyskiego występowały nawalne deszcze, których skutkiem były znaczne straty w infrastrukturze środowiskowej w 5 gminach południowej i wschodniej części województwa.

Ostatnie doświadczenia pokazują, że na terenie województwa świętokrzyskiego mogą mieć miejsce również inne zjawiska naturalne, jak np. silne wiatry, trąby powietrzne, gradobicie, powodujące zagrożenia środowiska przez działanie azbestu występującego w zerwanych z dachów i uszkodzonych gradobiciem pokryciach dachowych. W roku 2012 w wyniku działania takich zjawisk ucierpiały 22 gminy w 6 powiatach. Wcześniej takie zdarzenia o tak silnym natężeniu miały miejsce w roku 2007.

W przypadku tego rodzaju zagrożeń trudno jest sprecyzować, które tereny są najbardziej narażone na ich działanie.

4.3.4. Poważne awarie przemysłowe

Wystąpienie poważnej awarii, spowodowanej przez stacjonarny proces przemysłowy w konkretnym zakładzie lub przez inne czynniki przygotowawcze do takich procesów (magazynowanie, transport, przepakowywanie) związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Według stanu na koniec roku 2010 na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się 11 zakładów, które mogą być sprawcami poważnych awarii, z tego 7 to zakłady o dużym ryzyku awarii (powiaty: skarżyski, konecki, pińczowski, buski), a 4 o zwiększonym ryzyku awarii (powiaty: kielecki, opatowski, jędrzejowski, buski).

4.4. Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim

Analiza SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim została przygotowana w oparciu o diagnozę stanu środowiska w regionie. Do grupy mocnych stron zaliczono elementy stanowiące wewnętrzne potencjały rozwojowe, a do słabych - wartości niepożądane, które charakteryzują aktualny stan środowiska i jego finansowania w województwie. Zbiór szans i zagrożeń zawiera już zidentyfikowane lub możliwe do zaistnienia zjawiska i procesy.

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
Stan środowiska	Stan środowiska
Duża powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną	Występowanie obszarów deficytu wód oraz pogarszająca się jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Atrakcyjność regionu w kraju z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego: bardzo bogata, zróżnicowana i unikatowa szata roślinna, rzadkie i chronione gatunki zwierząt, w tym szczególnie zagrożone w skali kraju i Europy, unikalne zasoby geologiczne	Niski poziom retencji wód
Systematyczny wzrost wskaźnika skanalizowania gmin w województwie	Niewystarczające instytucjonalne zabezpieczenie racjonalnego gospodarowania komponentami środowiska przyrodniczego.
Niska intensywność emisji zanieczyszczeń do powietrza	Brak dostatecznej kontroli stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych
Występowanie wód mineralnych o właściwościach leczniczych	Mało korzystne warunki wykorzystania energii odnawialnej
System finansowania	System finansowania
Możliwość skorzystania ze środków funduszy ekologicznych	Ciągły niedobór środków finansowych inwestorów w stosunku do rosnących potrzeb
Udział innych zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy Unii Europejskiej	Brak instrumentu mobilizującego do poszukiwania możliwych źródeł finansowania
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
Stan środowiska	Stan środowiska
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa świętokrzyskiego	Odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego
Rozwój systemu monitoringu dający wiarygodne informacje na temat stanu środowiska w województwie	Spadek efektywności ekonomicznej wykorzystania sieci wodociągowej i kanalizacyjnej przy utrzymaniu się lub spadku gęstości zaludnienia
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Występowanie zjawisk naturalnych powodujących zagrożenia dla środowiska
Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w tym zakresie	Wykorzystywanie złej jakości węgla w małych kotłowniach i indywidualnych paleniskach domowych niskiej sprawności oraz spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych
Korzystne warunki dla rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, wiejskiej i agroturystyki oraz prozdrowotnej, a także rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości w tym zakresie zwiększającej sieć wysokich jakościowo produktów turystycznych	Powolny proces powstawania regionalnych zakładów gospodarki odpadami oraz powolny przebieg rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych
	Konflikt między rozwojem przemysłu a przyjętymi założeniami służącymi ochronie środowiska
System finansowania	System finansowania
Nowe wyzwania w kontekście wdrażania nowej perspektywy finansowej 2014-2020	Ograniczenia wynikające ze zmian przepisów prawa
Prowadzenie kampanii promujących nowoczesne rozwiązania w zakresie możliwego montażu finansowego	Rosnące zadłużenie w jednostkach samorządu terytorialnego

4.5. Stan wdrożenia prawa wspólnotowego w województwie świętokrzyskim⁶

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej zobowiązuje ją do implementacji wspólnotowego dorobku prawnego. Jego wdrożenie obejmuje nie tylko dostosowanie przepisów krajowych do unijnych, ale również podjęcie działań umożliwiających jego zastosowanie w praktyce. W przypadku przepisów z zakresu ochrony środowiska praktyczne zastosowanie wymaga często znacznych nakładów finansowych i inwestycyjnych, w związku z czym w poszczególnych regionach kraju prawo wspólnotowe jest wdrażane z różną intensywnością.

Podstawowymi regulacjami prawnymi w zakresie **ochrony wód i gospodarki wodnej** są:

- 1) dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (ramowa dyrektywa wodna), którą uzupełnia dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,
- 2) dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych.

Celem operacyjnym pierwszej z nich jest osiągnięcie do 2015, w uzasadnionych przypadkach do 2021 i do 2027 roku, dobrego stanu ekologicznego zasobów wodnych, tj. takiego, w którym widoczna jest możliwie jak najmniejsza ingerencja człowieka.

Realizacji przyjętych celów mają służyć opracowane plany gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, a także wdrożenie programu wodno-środowiskowego kraju. Zgodnie z ramową dyrektywą wodną, która określa podstawową jednostkę, w obrębie której planuje i realizuje się gospodarowanie wodami jako część wód (powierzchniowych/podziemnych), na potrzeby opracowania planów gospodarowania wodami w dorzeczach, jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), stanowiące podstawowy podział hydrologiczny, zostały zgrupowane w scalone części wód powierzchniowych (SCWP). Teren województwa świętokrzyskiego obejmuje (w całości lub częściowo) około 43 scalone części wód powierzchniowych.

W ramach realizacji ramowej dyrektywy wodnej w 2010 roku w województwie świętokrzyskim, zgodnie z „Programem państwowego monitoringu środowiska województwa świętokrzyskiego na lata 2010-2012”, przeprowadzono monitoring wód powierzchniowych na 36 stanowiskach pomiarowo-kontrolnych. W ocenie ogólnej stanu wód, która jest wynikową oceną stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, zły stan wód przypisano 19 stanowiskom pomiarowo-kontrolnym. Na pozostałych 17 stanowiskach nie dokonano oceny ze względu na brak jednej ze składowych ocen – stanu/potencjału ekologicznego lub stanu chemicznego.

Zgodnie z ramową dyrektywą wodną w zakresie wód podziemnych podstawowym poziomem systematyki hydrogeologicznej są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), tj. jednostki terytorialnie wydzielone w oparciu o system zlewniowy. Obecna wersja podziału obejmuje 161 części i obowiązuje do końca 2014 roku. Planowana do wprowadzenia nowa wersja podziału ma obejmować 172 części oraz 3 subczęści (zweryfikowane JCWPd). Przeprowadzone w 2010 roku badania jakości wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego obejmowały 40 stanowisk pomiarowych, a sieć monitoringu - wszystkie rejony województwa. Badania wykazały dobrą jakość wód podziemnych.

---

⁶ Na podstawie Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, z uwzględnieniem projektu jego aktualizacji, Sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego za lata 2009-2010 oraz Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018,

Dyrektywa 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nakłada na państwa członkowskie rozłożony w czasie obowiązek budowy urządzeń oczyszczających, a także określa wymagania, którym powinny odpowiadać odprowadzane ścieki. Ponadto przewiduje wyznaczenie przez państwa UE obszarów wrażliwych na zanieczyszczenie. Termin wdrożenia dyrektywy upływa 31 grudnia 2015 roku.

W zaktualizowanym Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KAPOŚK2009) uwzględnionych jest obecnie 77 aglomeracji województwa świętokrzyskiego, w tym 53 priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, 23 nie stanowiące priorytetu dla jego wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego i jedna dodatkowa. Wyznaczone aglomeracje obejmują swym zasięgiem 71 gmin i ok. 1.008.337 mieszkańców, tj. około 78,6% ludności województwa. Planowana sumaryczna RLM wynosi 1.196.745. Wg danych zawartych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK, w 2010 roku na terenie wszystkich wyznaczonych aglomeracji z systemu kanalizacyjnego korzystało 664.798 osób, tj. ok. 65,9% mieszkańców aglomeracji i około 51,8% całej społeczności województwa.

Wg stanu na koniec 2010 roku na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonowało 110 komunalnych oczyszczalni ścieków. W aglomeracjach uwzględnionych w KAPOŚK łączna ilość ścieków komunalnych odprowadzonych w 2010 roku wyniosła 49 442 dam³, z tego zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni ścieków odprowadzonych było 88,7 %, taborem asenizacyjnym – 4,2 %, do oczyszczalni przydomowych odprowadzono 0,3 %, natomiast 6,8 % stanowiły ścieki odprowadzone do środowiska bez oczyszczenia.

Oprócz KPOŚK, w celu wypełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, w marcu 2007 roku opracowany został „Program wyposażenia aglomeracji poniżej 2 000 RLM w oczyszczalnię ścieków komunalnych i systemu kanalizacji sanitarnej”, którego przedmiotem jest identyfikacja liczby aglomeracji mniejszych od 2 000 RLM i oszacowanie wielkości ładunku zanieczyszczeń biodegradowalnych pochodzącego z tych aglomeracji. W województwie świętokrzyskim wyznaczono w ramach programu dziewięć aglomeracji, z czego 4 ostatecznie zostały włączone do KPOŚK. Spośród pięciu pozostałych dwie oczyszczalnie wg stanu na 2006 rok spełniały wymagane standardy na odprowadzanie ścieków do wód zapewniając odpowiednie oczyszczanie ścieków, jedna wymaga modernizacji, a dwie rozbudowy wraz z modernizacją.

Trzecim programem inwestycyjnym będącym elementem wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG jest „Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości nie mniejszej niż 4 000 RLM odprowadzającego ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód”. W programie wyszczególniono dziesięć branż przemysłu rolno-spożywczego. Na 114 zakładów w Programie uwzględniono pięć z terenu województwa świętokrzyskiego. Łącznie RLM dla oczyszczalni tych zakładów wynosi 79 439.

Oczyszczalnię jednego zakładu wskazano jako wymagającą modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków i jednego jako wymagającą rozbudowy wraz z modernizacją. W pozostałym zakresie oczyszczalnie spełniają wymagania dotyczące standardów odprowadzanych ścieków i nie wymagają inwestycji.

W zakresie **gospodarki odpadami** najistotniejsze są:

- dyrektywa 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- dyrektywa 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.

Głównym celem pierwszej z nich jest określenie środków, procedur i wskazówek gwarantujących uniknięcie lub zminimalizowanie szkodliwych oddziaływań na środowisko związanych ze składowaniem odpadów od czasu utworzenia do likwidacji i okresu po

likwidacji. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek dostosowania do przepisów unijnych składowisk odpadów komunalnych do dnia 1 lipca 2012 roku. Do dnia 31 grudnia 2012 r. natomiast - ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania na składowiskach odpadów do poziomu 50 % w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w roku 1995.

W województwie świętokrzyskim na dzień 31 grudnia 2006 roku 6 składowisk wymagało dostosowania, 11 przeznaczonych było do zamknięcia, a 13 zamkniętych składowisk wymagało rekultywacji. Na dzień 31 grudnia 2010 roku dostosowano 6, zamknięto 8 z przeznaczonych do zamknięcia i 1 nieprzewidziane do zamknięcia, zrehabilitowano 7. Ogółem do dalszej eksploatacji pozostało 15 składowisk odpadów komunalnych. W najbliższych latach należy spodziewać się zamknięcia kilku z nich.

W zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji należy wskazać, że w województwie świętokrzyskim udział tych odpadów wyniósł 39 %, zatem nie przekroczono dopuszczalnego poziomu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do unieszkodliwienia na składowiskach odpadów.

Dyrektywa 2008/98/WE określa terminy wdrożenia: na koniec 2015 i 2020 roku.

Podstawowym aktem prawa Unii Europejskiej w zakresie **ochrony powietrza** w państwach członkowskich jest dyrektywa 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE). Dyrektywa ustanawia środki zmierzające do zdefiniowania i określenia celów dotyczących jakości powietrza oraz rzetelnej oceny jakości powietrza w państwach członkowskich w odniesieniu do SO₂, NO₂ i NO_x, PM₁₀, Pb, C₆H₆, CO, O₃. Ponadto wprowadza obowiązek zarządzania jakością powietrza i określa kierunki działań w sytuacji przekroczenia poziomów emisji. Bardzo ważnym elementem jest ustanowienie krajowych celów redukcji dla PM_{2,5}.

W wyznaczonym terminie 12 czerwca 2010 r. nie nastąpiła transpozycja postanowień dyrektywy do prawa polskiego, dlatego 31 stycznia 2012 r. Komisja Europejska skierowała skargę do TSUE z wnioskiem o nałożenie na Polskę kar finansowych.

W związku z dostosowywaniem wymogów prawa polskiego do wymogów dyrektywy CAFE, w województwie świętokrzyskim została przeprowadzona ocena jakości powietrza za rok 2010. Po raz pierwszy uwzględniała ona analizę poziomu pyłu zawieszanego PM_{2,5} w powietrzu i przeprowadzona została w zmienionym układzie stref, z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów, tj. ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

W ocenie rocznej wydzielone zostały dwie strefy:

- Miasto Kielce (obejmująca teren miasta Kielce),
- Strefa świętokrzyska (obejmująca obszar województwa świętokrzyskiego poza terenem Miasta Kielce).

Z oceny rocznej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, obejmującej rok 2010 wynika, że na liście stref zakwalifikowanych do opracowania Programu ochrony powietrza dla kryterium ochrony zdrowia, znalazła się strefa miasta Kielce i strefa świętokrzyska. Dla kryterium ochrony roślin przygotowania Programu ochrony powietrza wymaga strefa świętokrzyska.

W listopadzie 2011 roku przyjęty został Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego:

Część A – strefa miasto Kielce – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} i benzo(a)piranu,

Część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)piranu,

Część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu.

Program zakłada, iż realizacja poszczególnych działań naprawczych obejmie lata 2012 – 2020.

4.6. Dokumenty regionalne i krajowe

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach poprzez finansowe wspomaganie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizuje cele spójne z krajowymi i regionalnymi strategiami i programami, a w szczególności z:

- 1) Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz opracowywaną nowelizacją PEP,
- 2) Średniookresową strategią rozwoju kraju Polska 2020 oraz z dziewięcioma zintegrowanymi strategiami o charakterze horyzontalnym, w szczególności ze: Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020 (BEiŚ),
- 3) Długookresową strategią rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- 4) Krajową strategią rozwoju regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- 5) Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- 6) Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki na lata 2011-2020,
- 7) Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- 8) Programem wodno-środowiskowy kraju,
- 9) Krajowym planem gospodarki odpadami 2014, z perspektywą do 2022,
- 10) Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku,
- 11) Krajową Strategią Różnorodności Biologicznej,
- 12) Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, z uwzględnieniem projektu jej aktualizacji,
- 13) Programem Ochrony Środowiska Województwa Świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019, z uwzględnieniem projektu jego aktualizacji,
- 14) Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2018.

Kluczowe znaczenie dla finansowania działań w województwie świętokrzyskim będzie miała **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020**, z uwagi na wskazanie wojewódzkich funduszy jako instytucji zaangażowanych w jej realizację działań.

5. Kierunki wsparcia

5.1. Wsparcie w latach 2009-2012

W latach 2009-2012 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach skupił swoją działalność na wspieraniu przedsięwzięć i programów służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej na terenie województwa świętokrzyskiego przy zachowaniu konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju. Środki znajdujące się w dyspozycji Funduszu były wykorzystywane zgodnie z obowiązującymi przepisami i dokumentami programowymi.

Zakładano, że najważniejszym zadaniem strategicznym Wojewódzkiego Funduszu będzie współfinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych z udziałem środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, zapewniających realizację zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego do Unii Europejskiej. W związku z powyższym w „Liście przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez WFOŚiGW w Kielcach” corocznie ustalano priorytet główny: „Wspieranie przedsięwzięć zawartych w priorytetach dziedzinowych, które objęte zostały dofinansowaniem ze środków unijnych”.

Dofinansowanie przez WFOŚiGW w Kielcach zadań realizowanych przy udziale środków Unii Europejskiej kształtowało się następująco (w tys. zł):

Nazwa programu / funduszu	Ilość zadań	Wartość zadań	Udział środków UE	Udział środków WFOŚiGW w Kielcach		
				Środki wypłacone do 31.08.2012 r.	Wyплаты planowane do 31.12.2012r.	Wyплаты planowane w latach następnych
PROW	26	111.611	48.428	23.686	3.858	3.296
RPO	35	233.113	128.403	56.005	7.630	4.023
Fundusz Spójności	3	303.544	104.688	12.342	0	0
POIiŚ	6	485.250	312.809	17.819	62.307	9.250
Ogółem	70	1.133.518	594.328	109.852	73.795	16.569

Wiodącym programem dla Wojewódzkiego Funduszu w okresie 2009-2012 w zakresie realizacji zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego do Unii Europejskiej był Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), z uwagi na fakt, że na mocy porozumienia z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie realizacji Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” dla priorytetów: I – Gospodarka wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (projekty o wartości do 25 mln euro)”, Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach powierzono pełnienie funkcji Instytucji Wdrażającej tego programu.

Realizując „Strategię działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2009-2012” w zakresie wdrażania projektów realizowanych z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, WFOŚiGW w Kielcach zawarł w tym okresie 7 umów o dofinansowanie następujących projektów:

Lp.	Data podpisania umowy	Beneficjent	Nazwa projektu	Koszt projektu (PLN)		Kwota dofinansowania z Funduszu Spójności (PLN)*
				całkowity	kwalifikowany*	
1	29.06.2009	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ostrowcu Św.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski - etap I	86.297.592,58	4.926.347,14	42.437.395,07
2	26.01.2010	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Busku-Zdroju	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój**	128.891.148,88	103.834.810,77	88.259.589,15
3	05.02.2010	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Sandomierzu	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Sandomierza	29.812.081,80	18.496.145,79	15.721.723,92
4	23.02.2010	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Końskich Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	245.248.919,48	141.519.889,60	120.291.906,16
5	26.02.2010	Gmina Morawica	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Morawica	40.063.086,71	28.238.850,32	24.003.022,77
6	23.04.2010	Związek Międzygminny „Nidzica” w Kazimierzy Wielkiej	Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na terenie Związków Międzygminnych „Nidzica” i „Nida 2000”	122.599.676,12	88.633.809,30	75.338.737,91
7	14.10.2011	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Rzędowie	Kompleksowy system gospodarki odpadami komunalnymi w Rzędowie gmina Tuczępy	56.326.701,70	37.228.297,84	31.644.053,16
RAZEM				709.239.207,27	467.878.150,76	397.696.428,14

* wartości uwzględniają nalożenie korekt finansowych

** zadania w projekcie zawierają prace poza projektem, które będą wyłączone z projektu na etapie przeliczania luki finansowej

Dla wszystkich projektów wymienionych w powyższej tabeli zostały rozstrzygnięte przetargi, w wyniku których wystąpiły w projektach oszczędności skutkujące koniecznością przeliczenia kwoty dofinansowania. Aktualna kwota dofinansowania zostanie ustalona w wyniku podpisania aneksów do umów o dofinansowanie w ramach PO IiŚ.

W toku oceny spełnienia kryteriów wyboru projektów są kolejne 3 projekty, które potencjalnie mogą uzyskać dofinansowanie z Funduszu Spójności w perspektywie finansowej 2007-2013, tj:

- projekt zgłoszony do dofinansowania do konkursu zamkniętego nr 7/POIiŚ/1.1/04/2012 „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Jędrzejów”
- oraz projekty zgłoszone do dofinansowania do konkursu zamkniętego nr 6/POIiŚ/2.1/06/2012:
  - „Rozbudowa instalacji regionalnej wraz z wyposażeniem w niezbędny sprzęt ZUO "Janik" Sp. z o.o.”;
  - „Rozbudowa Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Końskie”.

Poza „Strategią działania WFOŚiGW w Kielcach na lata 2009-2012”, główne kierunki działalności Funduszu w tym okresie określały zatwierdzone corocznie „Listy przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach”.

W dziedzinie ochrony wód i gospodarki wodnej w latach 2009-2012 wspierano lub planuje się w 2012 roku wesprzeć w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami:

- zadania mające na celu ochronę wód w zlewniach oraz na obszarach ochronnych zbiorników wód podziemnych stanowiących źródło wody dla potrzeb komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w tym:
  - budowę lub rozbudowę oczyszczalni ścieków komunalnych stwarzającą możliwość zwiększenia przepustowości oczyszczalni ścieków, realizowaną przez gminy: Dwikozy, Krasocin, Sędziszów, Wodzisław, Bieliny, Bodzentyn, Bałtów, Solec Zdrój, Nagłowice, Radoszyce, Smyków, Łągów, Stopnica, Chęciny, Pawłów, a także Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Gminy z o.o. w Staszowie,
  - budowę kanalizacji sanitarnej, realizowaną przez gminy: Morawica, Kazimierza Wielka, Sandomierz, Miedziana Góra, Strawczyn, Stopnica, Sobków, Kije, Secemin, Bodzentyn, Krasocin, Sędziszów, Brody, Skarżysko-Kamienna, Zagnańsk, Starachowice, Chmielnik, Bałtów, Ćmielów, Solec Zdrój, Smyków, Mniów, Chęciny, Piekoszów, Wiślica, Radków, Daleszyce, Połaniec, Lipnik, Opatów, a także Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. Gminy z o.o. w Staszowie oraz Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Ekologiczny Związek Gmina Dorzecza Koprzywianki,
  - budowę oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę i renowacja kanalizacji sanitarnej w ramach umów pożyczek współfinansowanych z POIiŚ realizowanych przez: Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Ostrowiec Świętokrzyski, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Końskich, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Busko – Zdrój, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Sandomierzu i gminę Morawica,
  - budowę oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowę kanalizacji sanitarnej w ramach umów dopłat do oprocentowania kredytu bankowego, realizowanych przez gminy: Ruda Maleniecka, Pawłów, Daleszyce,
  - budowę i rozbudowę oczyszczalni wód deszczowych realizowanych przez gminy: Kielce, Busko-Zdrój, Sędziszów, Połaniec, Skarżysko-Kamienna i Staszów,
  - budowę systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków realizowaną przez gminy: Pińczów, Baćkowice, Wiślica, Złota, Waśniów, Łągów, Kije i Łopuszno,

- budowę zbiorników wodnych realizowaną przez gminy: Strawczyn, Morawica i Baćkowice,
- zadania mające na celu zapewnienie wody pitnej o odpowiedniej jakości poprzez budowę stacji uzdatniania wody realizowane przez gminy: Bodzentyn, Łoniów i Bogoria,
- rozbudowę systemu monitoringu przepompowni w systemie GSM/GPRS realizowaną przez gminę Strawczyn.

W wyniku zawartych umów w latach 2009-2012 oraz na podstawie złożonych dokumentów na realizację zadań planowanych do dofinansowania w 2012 roku, **w dziedzinie ochrona wód i gospodarka wodna zostały osiągnięte lub są planowane do osiągnięcia następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:**

- zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków komunalnych $Q_{sr.d} = 68.728,80 \text{ m}^3/\text{d}$, redukcja ładunku BZT5, ChZT, zawiesiny ogólnej,
- wybudowanie kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 957,64 km, ilość przyłączy – 8.707 szt.,
- łączna przepustowość oczyszczalni wód deszczowych $Q_{max} = 6.720,20 \text{ l/s}$, redukcja stężenia zawiesiny i węglowodorów ropopochodnych,
- wybudowanie 968 szt. oczyszczalni przydomowych,
- zwiększenie przepustowości stacji uzdatniania wody $Q_{max.d} = 2.487,00 \text{ m}^3/\text{d}$, redukcja stężenia żelaza, manganu, mętności,
- przyrost pojemności zbiorników wodnych – 390.334 m^3 , przyrost powierzchni – 31,3 ha,
- wskaźniki produktu i rezultatu dotyczące umów współfinansowanych z POiŚ:
  - długość kanalizacji sanitarnej – 296,10 km,
  - długość modernizowanej kanalizacji sanitarnej – 23 km,
  - długość kanalizacji deszczowej – 13,9 km,
  - liczba modernizowanych oczyszczalni ścieków – 4 szt.

W dziedzinie ochrona powietrza w latach 2009-2012 realizowano lub planuje się zrealizować w roku 2012 w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami zadania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery poprzez:

- przebudowę lub wykonanie nowych instalacji do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych realizowane m.in. przez: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach, Energetykę Ciepłą Sp. z o.o. w Skarżysku-Kamiennej, Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Starachowicach – zadania polegały na przebudowie osiedlowych sieci ciepłowniczych,
- przebudowę systemów ciepłowniczych, w tym:
  - przebudowę kotłowni opalanych paliwem stałym na opalane paliwem ciekłym lub gazowym, realizowane m.in. przez powiat konecki i powiat buski,
  - przebudowę kotłów opalanych paliwem stałym w ciepłowniach miejskich, osiedlowych i zakładowych na nowoczesne, zwiększające wydajność ciepłą z jednoczesnym zmniejszeniem zużycia paliwa stałego, realizowane m.in. przez: Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Staszowie, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Kielcach,
  - likwidację wymiennikowni grupowej i wykonanie przyłączy ciepłowniczych i indywidualnych kompaktowych dwufunkcyjnych węzłów ciepłych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- przedsięwzięcia wykorzystujące niekonwencjonalne, odnawialne źródła energii: zakup i montaż kolektorów słonecznych, realizowany m.in. przez: powiat buski,

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sandomierzu, Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze i gminę Sitkówka-Nowiny,

- przedsięwzięcia termomodernizacyjne, realizowane głównie przez jednostki samorządu terytorialnego w swoich jednostkach organizacyjnych, m.in. przez gminy: Kije, Bieliny, Sędziszów, Imielno, Łągów, Bałtów, Chęciny, powiaty: sandomierski, jędrzejowski, kazimierski, starachowicki oraz Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach i Komendę Powiatową PSP w Skarżysku-Kamiennej.

W wyniku zawartych umów w latach 2009-2012 oraz na podstawie złożonych dokumentów na realizację zadań planowanych do dofinansowania w 2012 roku **w dziedzinie ochrona powietrza zostały osiągnięte lub są planowane do osiągnięcia następujące efekty rzeczowe i ekologiczne** w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń:

- Pył – 89,163481 Mg/r,
- CO – 103,5503 Mg/r,
- CO₂ – 10 663,2672 Mg/r.

W dziedzinie ochrona powierzchni ziemi w latach 2009-2012 realizowano lub planuje się zrealizować w roku 2012 w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami następujące przedsięwzięcia:

- w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:
  - ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach poprzez rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz podnoszenie skuteczności segregacji odpadów: zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sandomierzu oraz gminy Strawczyn i Sandomierz,
  - budowa regionalnych zakładów gospodarki odpadami komunalnymi: dostosowanie funkcjonowania składowiska odpadów „Kępny Ług” we Włoszczowie w wyniku czego ograniczono negatywne oddziaływanie na środowisko i dostosowanie ich funkcjonowania do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych,
- w zakresie odpadów z sektora gospodarczego i niebezpiecznych:
  - demontaż i unieszkodliwienie poprzez składowanie pokryć dachowych zawierających azbest, realizowane przez gminy: Górnio, Pacanów, Staszów, Bieliny, Masłów, Stąporków, Raków, Łągów, Szydłów, Bogoria, Daleszyce, Rytwiany, Zagnańsk, Sędziszów, Piekoszów, Strawczyn, Pawłów, Koprzywnica, Brody, Starachowice, Morawica, Sitkówka - Nowiny, Miedziana Góra, Smyków, Mniów, Pierzchnica, Opatów, Nowa Słupia, Ostrowiec Świętokrzyski, Solec-Zdrój, Busko-Zdrój, Końskie, Lipnik i Chęciny, Obrazów, Pińczów i Jędrzejów,
  - zabezpieczenie ekologiczne terenów działań operacyjnych jednostek straży pożarnych przed skażeniem środowiska substancjami niebezpiecznymi poprzez wykorzystywanie w akcjach ratowniczych zakupionych samochodów specjalistycznych bądź zestawów ratowniczych, w ramach zadań realizowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP Zarząd Wojewódzki w Kielcach.

W wyniku zawartych umów w latach 2009-2012 oraz na podstawie złożonych dokumentów na realizację zadań planowanych do dofinansowania w 2012 roku **w dziedzinie ochrona powierzchni ziemi zostały osiągnięte lub są planowane do osiągnięcia następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:**

- w zakresie gospodarki komunalnej:
  - przekazanie do odzysku w ciągu roku 232,24 Mg surowców wtórnych,

- zdeponowanie na składowisku 2.871,079 Mg odpadów komunalnych, przy czym przekazanie 550,391 Mg surowców wtórnych do odzysku (makulatura - 52,490 Mg, szkło białe i kolorowe - 400,710 Mg, tworzywa sztuczne - 62,120 Mg, folia - 11,400 Mg, puszki z aluminium - 2,230 Mg, złom stalowy - 18,070 Mg, zużyty sprzęt elektryczny - 2,890 Mg, urządzenia zawierające freony - 0,481 Mg); 477,541 Mg surowców wtórnych pochodziło z segregacji przyjętych odpadów komunalnych, 72,85 Mg z bezpośredniej selektywnej zbiórki odpadów,
- w zakresie odpadów z sektora gospodarczego i niebezpiecznych:
  - przekazanie w latach 2009-2012 – 8.555,57 Mg odpadów zawierających azbest, co zmniejszyło emisję włókien azbestu do środowiska i szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców; w ramach umowy udostępnienia środków zawartej z NFOŚiGW efekt proporcjonalny do udziału środków NFOŚiGW za lata 2010-2011 wynosi – 2.191,91 Mg,
  - zabezpieczenie przed skażeniem środowiska substancjami niebezpiecznymi powierzchni województwa o łącznej powierzchni 7.476 km².

W dziedzinie edukacja ekologiczna w latach 2009-2012 wspierano finansowo lub planuje się wesprzeć w roku 2012 w związku ze złożonymi i ocenionymi dokumentami przedsięwzięcia upowszechniające interdyscyplinarną wiedzę z zakresu ekologii, ochrony i kształtowania środowiska oraz ekorozwoju, a także kształtujące prośrodowiskowe postawy i zachowania społeczne, takie jak: konkursy, programy edukacyjne, wydawnictwa i publikacje, filmy, prenumeraty, szkolenia, konferencje, rajdy, wystawy, rozbudowa zbiorów bibliotecznych, doposażenia sal dydaktycznych, wyposażenie przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. Duże zainteresowanie wzbudzała realizacja programów edukacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki surowców wtórnych i zagospodarowania odpadów. Działania z zakresu edukacji ekologicznej podejmowane były m.in. przez samorządy i związki międzygminne, Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach, Okręg Ligi Ochrony Przyrody w Kielcach, Nadleśnictwa, Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Końskie, Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika w Krakowie, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Fundacje GAP Warszawa, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społecznego i Gospodarczego w Modliszewicach, Lasy Państwowe, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach, Świętokrzyski Park Narodowy oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach.

Łącznie w latach 2009-2012 w ramach wszystkich konkursów przeprowadzonych lub planowanych do przeprowadzenia w roku 2012, liczba uczestników wynosi ponad 103 tys.

W dziedzinie ochrona przyrody i leśnictwo określono szeroki zakres działań, których realizacja ma na celu zachowanie lub przywrócenie cennych walorów przyrodniczych województwa świętokrzyskiego:

- opracowano projekty planów ochrony rezerwatów przyrody: Piekielko Szkuckie, Góra Dobreszowska i Gagaty Sołtykowskie, Owczary i Zachełmie na łącznej pow. 48,96 ha,
- zakupiono samochody terenowe dla Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych,
- wykonano prace geodezyjne – podział działek i wznowienie granic działek dla rezerwatów przyrody: Przęślin, Góry Wschodnie i Skorocice na łącznej pow. 10,20 ha,
- przeprowadzono ochronę czynną w rezerwach przyrody: Chelosiowa Jama, Góra Miedzianka, Góra Rzepka, Góra Zelejowa, Góry Wschodnie, Krzyżanowice, Owczary, Przęślin, Skotniki Górne, Skowronno, Wąwóz w Skalkach, Wolica, Winiary Zagojskie – na łącznej pow. 48,96 ha.

W ramach przedsięwzięć międzydziedzinowych i innych wspierano:

- zakup kontenerowej stacji pomiarowej wraz z wyposażeniem (w ramach realizacji I etapu planowanej modernizacji systemu monitoringu jakości powietrza),
- dostawę i wdrożenie systemu informatycznego do obsługi opłat za korzystanie ze środowiska,
- dofinansowanie kosztów prowadzenia Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie wód powierzchniowych, powietrza, hałasu i pól elektromagnetycznych w województwie świętokrzyskim.

Jednocześnie w ramach realizacji programu priorytetowego 9.8 „Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków” na terenie województwa świętokrzyskiego wspierano:

- usuwanie skutków dwukrotnej powodzi w prawobrzeżnej części Sandomierza – odbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej PGKiM Sp. z o.o.,
- stacje uzdatniania wody,
- usuwanie skutków dwukrotnej powodzi w prawobrzeżnej części Sandomierza – odbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej PGKiM Sp. z o.o. część II,
- odbudowę infrastruktury po powodzi w 2010 roku w ramach programu Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków - w zakresie likwidacji skutków powodzi,
- odbudowę infrastruktury po powodzi w 2010 roku w ramach programu „Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków - w zakresie likwidacji skutków powodzi” – część PGK Połaniec,
- odbudowę infrastruktury przeciwpowodziowej – odbudowa zamulonych rowów odwadniających na terenie Gminy Dwikozy,
- odbudowę skarpy ziemnej wokół zbiorników na wodę pitną na hydroforni centralnej zlokalizowanej przy ul. Polskiej Organizacji Wojskowej w Sandomierzu.

Dofinansowanie przez WFOŚiGW w Kielcach zadań realizowanych ze środków krajowych kształtowało się następująco:

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wyплаты)	Wyплаты za okres 01.01.2009-31.08.2012r.	Planowane выплаты za okres 01.09.2012-31.12.2012	Łącznie
Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	47 946 745,90	16 596 741,62	64 543 487,52
Ochrona wód i gospodarka wodna	30 194 438,96	9 939 602,22	40 134 041,18
Ochrona powietrza	13 395 652,94	2 371 139,40	15 766 792,34
Ochrona powierzchni ziemi	4 356 654,00	4 286 000,00	8 642 654,00
Działalność dotacyjna ze środków własnych razem (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa itp.), z tego:	32 169 137,99	2 176 578,66	34 345 716,65
Ochrona wód i gospodarka wodna	16 274 721,00	70 000,00	16 344 721,00
Ochrona powietrza	5 750 249,00		5 750 249,00
Ochrona powierzchni ziemi	5 423 386,40	1 342 490,66	6 765 877,06
Edukacja ekologiczna	1 959 691,59	415 349,00	2 375 040,59
Ochrona przyrody i leśnictwo	555 005,00	63 099,00	618 104,00
Przedsięwzięcia międzydziedzinowe i inne	2 206 085,00	285 640,00	2 491 725,00

5.2. Ocena potrzeb finansowania działań ochrony środowiska

W celu wypełnienia misji Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w latach 2013-2016 realizować będzie cel generalny w ramach pięciu priorytetów środowiskowych:

- 1) ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- 2) racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- 3) ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem,
- 4) ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- 5) inne działania ochrony środowiska,

przy uwzględnieniu ukierunkowania ich wypełniania przedstawionym w rozdziale 3.2.

Działania wskazane w ramach priorytetów zostały sprecyzowane w oparciu o diagnozę stanu środowiska i sytuacji gospodarczej w województwie świętokrzyskim i są zgodne z priorytetami polityki ekologicznej województwa, skorelowanymi z polityką ekologiczną państwa. Jednocześnie są odzwierciedleniem wspólnych dążeń wskazanych we Wspólnej Strategii.

Przy wyborze przedsięwzięć do dofinansowania Fundusz będzie ponadto analizował ich efektywność ekologiczną i ekonomiczną, uwarunkowania techniczne i jakościowe oraz zasięg oddziaływania.

5.2.1. Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

W priorytecie tym planowane kierunki wsparcia będą obejmować głównie uzyskanie celów skierowanych na rzecz zasobooszczędnego województwa świętokrzyskiego. Do 2015 roku powinien być osiągnięty dobry stan ekologiczny zasobów wodnych w odniesieniu do jakości wód, ilości oraz ich oszczędnego gospodarowania, czyli taki, w którym widoczna jest możliwie jak najmniejsza ingerencja człowieka. Wymóg osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego i chemicznego dla jednolitych części wód (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) oraz dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego dla sztucznych i silnie zmienionych części wód określa ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r.). Realizacji przyjętych celów mają służyć opracowane plany gospodarowania zasobami wodnymi dla obszarów dorzeczy, a także „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”.

Na brak poprawy jakości wód powierzchniowych mają ponadto wpływ ciągle niedostatki lokalnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Potrzeby i planowane działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne zostały ujęte w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, wdrażającym wymogi dyrektywy 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r.

Przy ustalaniu kierunków wsparcia wzięte zostały pod uwagę również zanieczyszczenia obszarowe, pochodzące głównie z rolnictwa, zawierające związki azotu i fosforu, które mają duży wpływ na stan jakości wód, a także występujące na obszarze województwa powódzie.

Mając na uwadze powyższe Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w ramach priorytetu ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi zdefiniował następujące działania, w których będzie uczestniczyć:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach powyżej 2000 RLM,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty,
- uporządkowanie gospodarki ściekami odpadowymi poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę oczyszczalni wód deszczowych wraz z kanalizacją,
- zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do celów komunalnych,
- zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą,
- opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi,
- badanie jakości wody kąpielisk.

Warunkiem dofinansowania będzie osiągnięcie właściwych wartości efektywności ekologicznej, a także optymalnych pod względem ekonomicznym i technicznym rozwiązań przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska.

5.2.2. Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Kluczowym celem w gospodarce odpadami komunalnymi będzie wdrożenie dyrektywy parlamentu europejskiego i Rady 2008/98 WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów. Zakres wspieranych przedsięwzięć przez WFOŚiGW w Kielcach ukierunkowany jest na realizację działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich wykorzystywaniu na cele energetyczne. Cele i działania w zakresie gospodarki odpadami, które są niezbędne w ochronie środowiska dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego w województwie, określone zostały w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”. Są to m.in.:

- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowisko,
- rozwijanie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych: odpadów opakowaniowych, ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych, niebezpiecznych,
- rozwijanie selektywnego zbierania oraz odzysku lub unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych,
- sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Mając powyższe na uwadze Wojewódzki Fundusz w latach 2012-2016 szczególną uwagę zwracać będzie na realizację kompleksowych programów i systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, przyjmując jako podstawowe w tym priorytecie następujące działania:

- ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poprzez rozwijanie systemów selektywnej zbiórki wybranych frakcji odpadów,
- ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko odpadów,
- ograniczenie masy odpadów niebezpiecznych, kierowanych na składowisko odpadów,
- usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,

- dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących instalacji zagospodarowania składowisk odpadów komunalnych,
- koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy,
- działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobywanie ludzi z rozbitych aut i usunięcia aut z drogi.

W ramach tego priorytetu w zakresie ochrony powierzchni ziemi Wojewódzki Fundusz będzie mógł wesprzeć finansowo prowadzenie obserwacji terenów, na których występują ruchy masowe ziemi oraz terenów zagrożonych tymi ruchami.

5.2.3. Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem

W ramach tego obszaru w latach 2012-2016 wspierane będą zadania związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza emitowanych przez sektor energetyczny oraz cementowo-wapienniczy. Obok energetyki zawodowej istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest tzw. niska emisja pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych oraz domowych pieców grzewczych. W celu ograniczenia tej emisji dofinansowywane będzie opracowanie oraz realizacja programów ograniczania niskiej emisji. Ponadto istotne będzie zwiększenie efektywności energetycznej, poprzez dalsze wspieranie termomodernizacji, rozwój kogeneracji i energetyki odnawialnej (w tym głównie słonecznej, wiatrowej, wodnej, biogazowej oraz instalacji na biomase).

Wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza spowodowany jest także w znacznej mierze przez transport samochodowy. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen), związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Transport drogowy zwiększa również emisję pyłów PM 10 i PM 2,5.

Głównym zadaniem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach będzie pomoc związana z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza aby spełnić wymagania prawne w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa, poprzez:

- wspieranie działań obejmujących zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym, a także zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biomasy,
- zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji ciepła,
- działania energooszczędne prowadzone w mieszkalnictwie i budownictwie poprzez podłączanie obiektów do scentralizowanego źródła ciepła,
- obniżenie energochłonności sektora publicznego poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej,
- działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza z tzw. „niskiej emisji”, poprzez przebudowę kotłowni opalanych węglem na opalane gazem ziemnym, olejem opałowym oraz biomasą.

- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach, gdzie stwierdzono przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego PM10.

W ramach ochrony przed hałasem Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach dofinansowywał będzie opracowanie programów ochrony przed hałasem oraz realizację tych programów.

5.2.4. Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

W ramach tego obszaru tematycznego wspierane będą głównie zadania służące ochronie form ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem działań:

- związanych z ochroną przyrody - ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów,
  - związanych z ochroną przyrody - ochrona czynna,
  - związanych z ochroną przyrody – konserwacja obiektów podlegających ochronie prawnej
- Dofinansowywane będą również przedsięwzięcia polegające na:
- inwentaryzacji przyrodniczej,
  - opracowaniu i ustanowieniu planów ochrony,
- a także inne przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody.

5.2.5. Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska

Podstawą działań zmierzających do zachowania cennych zasobów przyrodniczych, poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz rozwoju gospodarczego i społecznego województwa jest realizacja zasady zrównoważonego rozwoju. Kształtowanie społeczeństwa urzeczywistniającego tę ideę i dążącego do harmonizowania celów gospodarczych, ekonomicznych i społecznych z celami ekologicznymi, jest możliwe poprzez skuteczną edukację ekologiczną. Mając powyższe na uwadze, w ramach priorytetu 5 w latach 2012-2016 Wojewódzki Fundusz skupiał się będzie głównie na działaniach związanych z:

- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- działaniami polegającymi na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii i ich skutków,
- edukacją ekologiczną oraz propagowaniem działań proekologicznych **związanych z** zasadami zrównoważonego rozwoju,
- wspieraniem systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzeniem baz danych podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ponoszenia opłat,
- likwidacją skutków klęsk żywiołowych w obiektach infrastruktury ochrony środowiska, służących ochronie powietrza, oczyszczaniu ścieków komunalnych i gospodarowaniu odpadami komunalnymi,
- likwidacją skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego, po potwierdzeniu ich wystąpienia przez Wojewodę Świętokrzyskiego,
- zapobieganiem lub usuwaniem skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- wspieraniem opracowania, budowy i wdrożenia systemu informacji przestrzennej jako zintegrowanej platformy do gromadzenia informacji o środowisku, prowadzeniem rejestru form ochrony przyrody i udostępnieniem informacji o środowisku,
- wspomaganie ekologicznych form transportu.

Sukcesywne dostosowywanie do obowiązującego prawodawstwa i polityki ekologicznej państwa i województwa może powodować zmiany w zakresie działań w poszczególnych priorytetach.

5.2.6. Nowy okres programowania

W latach 2013-2016 Fundusz kontynuował będzie wdrażanie projektów, dla których zostały zawarte umowy o dofinansowanie w ramach POIiŚ w perspektywie 2007-2013 lub też zostaną zawarte umowy, po ocenie spełnienia **kryteriów wyboru projektów, zgłoszonych do dofinansowania w ramach konkursów z zakresu priorytetów: I – Gospodarka wodno-ściekowa i II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.**

Jednak w okresie objętym Strategią wiodącą rolę należy przypisać **Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020**, w której wojewódzkie fundusze są **wskazane** jako instytucje zaangażowane w realizację określonych w niej działań.

6. Wskaźniki i efekty ekologiczne

Wybór zadań do dofinansowania uzależniony jest w głównej mierze od efektu ekologicznego. Taki stosunek do działań objętych priorytetami umożliwi usprawnienie wyboru do dofinansowania projektów racjonalnych ekologicznie. Na lata 2013-2016 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przyjął następujące wskaźniki efektywności ekologicznej i rzeczowej:

Priorytet	Działanie	Proponowany wskaźnik	Jednostka
Priorytet 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba gospodarstw podłączonych do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – ilość ścieków planowanych do odprowadzenia nowym systemem kanalizacji – liczba osób korzystających z oczyszczania ścieków w oczyszczalni – ilość ścieków oczyszczonych w oczyszczalni 	szt. m^3/d RLM m^3/d
	uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach powyżej 2000 RLM	<ul style="list-style-type: none"> – liczba gospodarstw podłączonych do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – ilość ścieków planowanych do odprowadzenia – liczba osób korzystających z oczyszczania ścieków w oczyszczalni 	szt. m^3/d RLM
	budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego	<ul style="list-style-type: none"> – pojemność – powierzchnia 	m^3 ha
	budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość przydomowych oczyszczalni – ilość oczyszczalni 	m^3/d szt.
	uporządkowanie gospodarki ściekami odpadowymi poprzez budowę, rozbudowę lub przebudowę oczyszczalni wód deszczowych wraz z kanalizacją	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość oczyszczalni – powierzchnia zlewni ciężącej 	l/s m^2
	zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do celów komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> – przepustowość SUW – rodzaj zanieczyszczeń wymagających redukcji wg decyzji Inspekcji Sanitarnej 	m^3/d mg.../l
	zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową – zabezpieczenie terenu 	os. ha
	opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi	opracowanie	kpl.
	badanie jakości wody kąpielisk	rodzaj zanieczyszczeń wymagających redukcji wg decyzji Inspekcji Sanitarnej	mg.../l

<p>Priorytet 2: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi</p>	<p>ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poprzez rozwijanie systemów selektywnej zbiórki wybranych frakcji odpadów</p>	<p>ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów oraz ich masa (papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło) (% wagowo, Mg/rok)</p>	<p>Mg/rok %</p>
	<p>ograniczenie masy odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko odpadów</p>	<p>stopień redukcji i masa odpadów i komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. (w odniesieniu do poszczególnych instalacji)</p>	<p>Mg/rok %</p>
	<p>ograniczenie masy odpadów niebezpiecznych, kierowanych na składowisko odpadów</p>	<p>masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub prawidłowemu unieszkodliwieniu</p>	<p>Mg/rok</p>
	<p>usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest</p>	<p>masa unieszkodliwionych lub zabezpieczonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest</p>	<p>Mg/rok</p>
	<p>dostosowywanie funkcjonujących składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa bądź ich zamykanie i rekultywacja</p>	<p>powierzchnia składowiska</p>	<p>ha</p>
	<p>budowa, rozbudowa lub przebudowa istniejących instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów</p>		
	<p>tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych</p>		
	<p>wykonanie nowych, przebudowę lub rozbudowę istniejących instalacji zagospodarowania składowisk odpadów komunalnych</p>		
	<p>koszty gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy</p>		
<p>działania mające na celu zabezpieczenie przed skażeniem substancjami niebezpiecznymi (oleje, benzyny, smary), które mogą zostać wprowadzone do środowiska w sposób niekontrolowany, w wyniku zdarzeń losowych typu wypadki, pożary, katastrofy i umożliwiają sprawne wykonanie akcji ratowniczej: neutralizację wycieków substancji niebezpiecznych, w tym substancji ropopochodnych, wydobywanie ludzi z rozbitych aut i usunięcia aut z drogi</p>			

Priorytet 3: Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	wspieranie działań obejmujących zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym, a także zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biomasy	wzrost efektywności energetycznej	%
	zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji ciepła		
	działania energooszczędne prowadzone w mieszkalnictwie i budownictwie poprzez podłączanie obiektów do scentralizowanego źródła ciepła		
	obniżenie energochłonności sektora publicznego poprzez termomodernizację obiektów użyteczności publicznej	wzrost efektywności energetycznej	%
	działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza z tzw. „niskiej emisji”, poprzez przebudowę kotłowni opalanych węglem na opalane gazem ziemnym, olejem opałowym oraz biomasą	ograniczenie emisji dwutlenku węgla, tlenków siarki, tlenków azotu i pyłów, ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ²	Mg/rok
	zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	ilość energii z OZE	MWh/rok
	wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach, gdzie stwierdzono przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego PM10		
Priorytet 4: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody - ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	liczba gatunków chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięcia	szt.
	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody - ochrona czynna	powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha
	przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody – konserwacja obiektów podlegających ochronie prawnej	ilość obiektów	szt.
	inwentaryzacja przyrodnicza	powierzchnia obszaru podlegającego inwentaryzacji	ha
	opracowanie i ustanowienie planów ochrony	powierzchnia obszaru dla którego sporządza się plan ochrony, liczba opracowanych planów ochrony	ha szt.
	inne przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody	w zależności od rodzaju zadania	szt., m ² , ha, m ³ , kpl
	Priorytet 5: Inne działania ochrony środowiska	wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska	zakres badań, w przypadku monitoringu - liczba wykonanych oznaczeń jednostkowych, ilość punktów/stanowisk pomiarowych, ilość zakupionego sprzętu/aparatury
działania polegające na zapobieganiu i likwidowaniu poważnych awarii i ich skutków			
edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju		liczba osób objęta działaniem, nakład publikacji/wydawnictw, odbiorcy publikacji,	liczba osób, egz., kpl.

	wspieranie systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ponoszenia opłat	wdrożenie systemu, ilość stanowisk do obsługi systemu	kpl. szt.
	likwidacja skutków klęsk żywiołowych w obiektach infrastruktury ochrony środowiska, służących ochronie powietrza, oczyszczaniu ścieków komunalnych i gospodarowaniu odpadami komunalnymi		
	likwidacja skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego, po potwierdzeniu ich wystąpienia przez Wojewodę Świętokrzyskiego		
	zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego		
	wspieranie opracowania, budowy i wdrożenia systemu informacji przestrzennej jako zintegrowanej platformy do gromadzenia informacji o środowisku	wdrożenie systemu, ilość stanowisk do obsługi systemu	kpl. szt.
	prowadzenie rejestru form ochrony przyrody i udostępnieniem informacji o środowisku		
	wspomaganie ekologicznych form transportu		

7. Struktura organizacyjna i instrumenty finansowania w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

7.1. Analiza SWOT Funduszu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną, z doświadczeniem w finansowym wspomaganie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, posiadającą wysoko wykwalifikowaną kadrę we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska. Stanowi istotny instrument przy dofinansowywaniu projektów środowiskowych, realizowanych zarówno ze środków krajowych, jak i w ramach programów wykorzystujących środki pochodzące z Unii Europejskiej.

Poniższa analiza SWOT została przygotowana przy uwzględnieniu określonych w Strategii priorytetów oraz standardów obsługi beneficjentów i wewnętrznych potrzeb i możliwości Funduszu. Podobnie jak w przypadku analizy SWOT stanu środowiska i jego finansowania w województwie świętokrzyskim, do mocnych stron zaliczono elementy stanowiące wewnętrzne potencjały rozwojowe, a do słabych - wartości niepożądane dla Wojewódzkiego Funduszu. Szanse i zagrożenia to grupy już zidentyfikowanych lub możliwych do zaistnienia zjawisk i procesów.

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
Kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym przy dofinansowywaniu przedsięwzięć	Mała możliwość reagowania na wystąpienie nagłych potrzeb dofinansowania zadań niezaplanowanych
Gwarancja stabilnego źródła współfinansowania przedsięwzięć	Niska skuteczność reagowania na brak zainteresowania realizacją przedsięwzięć prośrodowiskowych, wynikający ze słabnącej kondycji finansowej potencjalnych beneficjentów
Wysoko wykwalifikowana kadra, kompetentna w zakresie aktualnie realizowanych zadań	Trudność w dotarciu z informacją o działaniach Funduszu do ostatecznego odbiorcy realizowanych przedsięwzięć proekologicznych
Mobilizowanie na rzecz środowiska środków z innych źródeł przez współfinansowanie zadań	
Skuteczna kontrola wydatkowanych środków w szczególności w kontekście efektywności ekologicznej	
Zobiektywizowany, bezstronny proces przyznawania dofinansowania oparty na formalnej procedurze	
Znajomość problematyki regionalnej i szybka reakcja na zmiany potrzeb środowiskowych w regionie	
Doświadczenie instytucjonalne w zarządzaniu środkami europejskimi	
Wypracowany system samofinansowania	

SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
Systematyczny wzrost świadomości ekologicznej	Projektowane zmiany przepisów, mające na celu uszczuplenie wpływów Funduszu
Nowe wyzwania w kontekście wdrażania nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w której wojewódzkie fundusze ochrony środowiska są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację działań określonych w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020	Niewystarczająca pula środków dla zapewnienia realizacji celów wynikających ze zwiększonych potrzeb beneficjentów
Możliwość kształcenia i rozwoju przyszłych kadr – specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska	Wpływ kryzysu na ograniczenie dochodów publicznych i zmniejszenie zdolności inwestycyjnej w sferze budżetowej
Docieranie z ofertą do nowych beneficjentów	Zmiana prawodawstwa gospodarczego niekorzystnie wpływająca na sprawy ochrony środowiska
Rosnące oczekiwania i potrzeby ze strony beneficjentów	Centralizacja systemu finansowania ochrony środowiska
Poszukiwanie nowych rozwiązań w zakresie możliwego montażu finansowego	Spodziewana niestabilność zarówno prawa krajowego, jak i regulacji dotyczących finansowania europejskiego
Współpraca wojewódzkich funduszy i Narodowego Funduszu w kontekście ujednolicenia systemu ewidencjonowania efektów ekologicznych	

7.2. Instrumenty finansowe w latach 2013-2016

Finansowanie zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach odbywać się będzie przy zastosowaniu form, kierunków i zasad dostosowanych do potrzeb beneficjentów, przy uwzględnieniu celów realizowanych przedsięwzięć i jak najlepszym wykorzystaniu możliwości Funduszu.

Oferta pomocy finansowej na wspieranie realizacji priorytetowych przedsięwzięć proekologicznych skierowana przez Fundusz do potencjalnych beneficjentów obejmować będzie:

- 1) oprocentowane pożyczki:
  - częściowo umarzalne, z zastosowaniem w przypadku gmin preferencyjnego oprocentowania będącego funkcją dochodów na jednego mieszkańca,
  - nie podlegające umorzeniu – w przypadku pożyczek w ramach współfinansowania przedsięwzięć realizowanych przy udziale środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, a także w przypadku pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej
- 2) dotacje, w tym:
  - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych przez banki jednostkom samorządu terytorialnego oraz komunalnym spółkom handlowym,
  - dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
- 3) pomoc bezzwrotną udzielaną państwowym jednostkom budżetowym w formie przekazania środków finansowych za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa.

Forma pomocy uzależniona będzie od rodzaju beneficjenta (jego statusu prawnego), a także rodzaju realizowanego zadania i jego znaczenia na danym obszarze.

Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków Wojewódzkiego Funduszu może też następować w ramach środków udostępnianych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów bankowych, pożyczek lub dotacji na wskazane przez Wojewódzki Fundusz programy i przedsięwzięcia, a także dopłat do oprocentowania kredytów lub częściowych spłat kapitału udzielonych na ten cel kredytów bankowych - na warunkach określonych w umowie z bankiem.

Przewiduje się również możliwość zawierania z instytucjami finansowymi i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jako pośrednio zaangażowanych we wsparcie realizacji przedsięwzięć, umów lub porozumień o współpracy w zakresie dofinansowania zadań służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej i dofinansowanie zadań na warunkach określonych w tych umowach lub porozumieniach.

7.3. Polityka komunikacyjna

W celu zapewnienia skuteczności realizacji finansowego wsparcia przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, niezbędne jest zagwarantowanie zwiększonego dostępu do informacji dotyczącej oferowanych przez Wojewódzki Fundusz instrumentów finansowych. Komunikaty takie dotyczyć powinny nie tylko potencjału Funduszu, ale także ewentualnej możliwości wykorzystania współpracy z instytucjami finansowymi w sferze środowiskowej. Będą podejmowane działania w kierunku efektywnego upowszechnienia informacji wśród potencjalnych beneficjentów, wykorzystujące w szerszym zakresie niż dotychczas elektroniczne środki przekazu (Internet), a także formę bezpośrednich spotkań / konferencji. Kontynuowane będą działania w zakresie udostępniania pełnej informacji dotyczącej zakresu i zasad dofinansowania zadań ze środków Wojewódzkiego Funduszu w stale weryfikowanej i uzupełnianej o nowości zakładce „Aktualności”, mieszczącej się na stronie internetowej Funduszu. Co roku do beneficjentów dostarczana będzie broszura zawierająca treści dotyczące możliwości dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a także kryteriów oceny i zasad udzielania pomocy.

Fundusz jest instytucją otwartą na nowe propozycje tematów proekologicznych, wymagających wsparcia finansowego ze strony Funduszu, dlatego nadal będzie podejmował współpracę z potencjalnymi beneficjentami w zakresie konsultacji dotyczących kierunków działalności. Rozpoznanie potrzeb środowiskowych w regionie pozwoli na szybką reakcję w zakresie niezbędnych bądź też pożądaných zmian.

Mając na uwadze niską świadomość społeczeństwa na temat funkcjonowania Funduszu i podejmowanych przez niego przedsięwzięciach, podjęte zostaną kroki w kierunku dotarcia z informacją o jego roli w systemie finansowania ochrony środowiska do ostatecznego odbiorcy realizowanych przedsięwzięć proekologicznych.

Rozważana będzie koncepcja przepływu informacji w regionalnych mediach, połączonej z edukacją ekologiczną społeczeństwa.

Powyższe działania wpłyną na wizerunek Funduszu jako instytucji skutecznie wspierającej działania na rzecz ochrony środowiska w celu polepszenia jakości życia społeczeństwa.

8. Finansowanie

Polityka finansowa WFOŚiGW w Kielcach ukierunkowana będzie na realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych oraz traktatu akcesyjnego. Zatem Fundusz nie będzie dążył do minimalizacji wolnych środków na koniec roku w przypadku, gdy z planów wynikać będzie, że przejściowo wolne środki mogą i powinny być zaabsorbowane w latach następnych.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej jednym z najważniejszych priorytetów w skali kraju i w skali regionu stało się wygospodarowanie środków finansowych niezbędnych do zapewnienia krajowego wkładu finansowego umożliwiającego jak najpełniejsze wykorzystanie środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Zatem środowiskowe projekty inwestycyjne i działania realizowane z udziałem środków UE (w tym działania wynikające ze Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020, w realizację których przewidziano zaangażowanie wojewódzkich funduszy), będą dofinansowane w pierwszej kolejności.

Działania Funduszu określone w Strategii na lata 2012-2016 będą służyły zapewnieniu wkładu finansowego dla realizacji działań określonych w ramach poszczególnych priorytetów. Planuje się, że łączne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2013-2016 kształtować się będzie następująco:

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w mln zł)	Plan 2013	Plan 2014	Plan 2015	Plan 2016
Działalność pożyczkowa ze środków własnych razem, z tego:	50,5	55,0	65,0	70,0
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	42,5	43,0	53,0	56,0
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	4,0	4,0	4,0	4,0
Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	4,0	8,0	8,0	10,0
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	0,0	0,0	0,0	0,0
Inne działania ochrony środowiska	0,0	0,0	0,0	0,0
Działalność dotacyjna ze środków własnych razem (łącznie z umorzeniami, dopłatami do oprocentowania, przekazaniem środków za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa itp.), z tego:	9,8	6,4	7,0	9,2
Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	2,6	1,5	2,3	4,7
Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	3,7	1,6	1,5	1,1
Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem	1,7	1,5	1,4	1,6
Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	0,6	0,6	0,6	0,6
Inne działania ochrony środowiska	1,2	1,2	1,2	1,2

Granice możliwości finansowania nowych przedsięwzięć służących ochronie środowiska wyznacza stan majątku Funduszu. W celu zapewnienia należytej płynności finansowej i zapewnienia niezbędnych środków w kolejnych latach objętych strategią, jak i w latach następnych, konieczne jest utrzymanie realnej wartości majątku Funduszu, co najmniej na obecnym poziomie.

9. Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i innymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Wśród celów i kierunków działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach istotną kwestią jest podejmowanie współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz innymi wojewódzkimi funduszami.

Wojewódzkie fundusze współdziałają w zakresie realizacji ustawowych celów, a dla efektywnej ich realizacji Prezesi Zarządów utworzyli Konwent, jako forum artykułowania opinii, wymiany poglądów i doświadczeń oraz prezentowania na zewnątrz spójnych stanowisk i propozycji zmierzających do ciągłego doskonalenia sprawności, poprawności i skuteczności działania.

Wspólne dla wojewódzkich i Narodowego Funduszu cele do osiągnięcia zostały określone w podpisanej 14 kwietnia 2010 r. Karty Zasad Współpracy Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wspólna Strategia zaś zakłada współpracę funduszy w 4 perspektywach, dla których sprecyzowano szereg działań, które przytoczono w rozdziale 2.3.

W kwestiach merytorycznego zaangażowania funduszy jednym ze wspólnych przedsięwzięć środowiskowych jest działanie na rzecz zabezpieczenia przeciwpowodziowego, a w szczególności realizacja „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”, przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 9 sierpnia 2011 r. i przewidzianego do realizacji na lata 2011-2030. Do Programu zostały włączone opracowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie dwa projekty o dużym znaczeniu dla ochrony przeciwpowodziowej na terenie województwa świętokrzyskiego: „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000” oraz „Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w dolinie Czarnej Staszowskiej”.

W zakresie jego realizacji w dniu 4 lipca 2012 r. Narodowy Fundusz i 5 wojewódzkich funduszy: w Kielcach, w Katowicach, w Krakowie, w Lublinie i w Rzeszowie zawarły porozumienie, którego celem jest zagwarantowanie środków na współfinansowanie zamierzeń inwestycyjnych podejmowanych w ramach Programu na terenie poszczególnych województw.

Program jest ukierunkowany na zabezpieczenie przed wielkimi, katastrofalnymi powodziąmi i ma charakter ramowy dla poszczególnych rozwiązań w tym zakresie.

Istotnym elementem jest utrzymywanie ciągłej współpracy na mocy podpisanych umów i pomoc finansowa NFOŚiGW przy realizacji przedsięwzięć w zakresie likwidacji skutków intensywnego działania zjawisk naturalnych, stanowiących zagrożenie dla środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego (powodzi), a także w zakresie realizacji przedsięwzięć azbestowych. Wojewódzki Fundusz jest otwarty na przystępowanie do innych ogłaszanych przez Narodowy Fundusz programów i wspólne podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska.

W ramach współpracy z NFOŚiGW Fundusz w Kielcach zawarł także umowę udostępnienia środków na okres 15 lat od daty pierwszej wypłaty w celu udzielania beneficjentom oprocentowanych pożyczek na przedsięwzięcia inwestycyjne, które uzyskały wsparcie ze środków UE, realizowane w ramach programów z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi lub gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Dla Funduszu w Kielcach istotnymi przedsięwzięciami środowiskowymi współpracy ponadregionalnej będą również poprawa efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, a także ograniczenie niskiej emisji.

Bardzo ważne w okresie objętym Strategią będzie wspólne zaangażowanie w realizację działań w obszarach priorytetowych przewidzianych do wsparcia ze środków funduszy unijnych, tak w obecnym, jak i w nowym okresie programowania (2014-2020).

Niezmiennie ważnym elementem jest stała współpraca pomiędzy funduszami w zakresie szerokiej wymiany doświadczeń zawodowych.

10. Aktualizacja i ocena funkcjonowania Strategii

W Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na bieżąco prowadzony będzie monitoring procesu realizacji wyznaczonych zadań. Jako dokument otwarty Strategia będzie poddawana corocznej analizie pod kątem dostosowania do obowiązującego prawodawstwa i stanowionej przez samorząd województwa świętokrzyskiego polityki ekologicznej, a także w kontekście zaplanowanych w poszczególnych priorytetach środków finansowych. Aktualizacja dokumentu będzie niezbędna w 2014 roku z uwagi na rozpoczynający się nowy okres programowania UE i nową perspektywę finansową.